

PRACOWNICZE PROGRAMY EMERYTALNE
W 2010 ROKU

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, MAJ 2011 R.
DNS/A/R/2010/001

DEPARTAMENT NADZORU SYSTEMOWEGO

PRACOWNICZE PROGRAMY EMERYTALNE, DODATKOWA FORMA OSZCZĘDZANIA NA EMERYTURĘ

SYNTEZA

Celem poniższego raportu jest prezentacja aktualnych danych dotyczących pracowniczych programów emerytalnych (PPE), będących jednym z elementów III filara systemu emerytalnego w Polsce. W opracowaniu przedstawiono podstawowe informacje charakteryzujące rynek pracowniczych programów emerytalnych według stanu na dzień 31.12.2010 r., jak również analizę porównawczą wybranych zagadnień przy uwzględnieniu danych za lata 1999-2009.

Wykorzystane w raporcie dane pozyskano od instytucji zarządzających środkami gromadzonymi w ramach programów (zakłady ubezpieczeń na życie, towarzystwa funduszy inwestycyjnych, pracownicze towarzystwa emerytalne) oraz od pracodawców prowadzących PPE, którzy zgodnie z przepisami ustawy o PPE¹, zobowiązani są do przekazywania organowi nadzoru rocznej informacji dotyczącej realizacji prowadzonego programu. Zakres tych informacji i tryb ich przekazywania określa Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 maja 2004 r. w sprawie przekazywania przez pracodawcę organowi nadzoru rocznej informacji dotyczącej realizacji prowadzonego pracowniczego programu emerytalnego (Dz. U. Nr 123, poz. 1297).

- na koniec 2010 r. funkcjonowało **1.113** pracowniczych programów emerytalnych, w tym: 795 realizowanych w formie umowy z zakładem ubezpieczeń, 285 realizowanych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, 33 realizowane z pracowniczym funduszem emerytalnym;
- wartość aktywów zgromadzonych w pracowniczych programach emerytalnych na dzień 31.12.2010 r. wyniosła **6,3 mld zł** i wzrosła o 26% w stosunku do 2009 r.;
- według stanu na 31.12.2010 r. PPE objętych było **342,5 tys. osób**, co stanowiło (według dostępnych danych) 2,13%² ogółu liczby osób aktywnych zawodowo;
- średnia wartość aktywów przypadających na statystycznego uczestnika PPE w dniu 31.12.2010 r. wyniosła **18,6 tys. zł**³;
- w 2010 r. pracodawcy prowadzący programy wpłacili do PPE **948,3 mln zł** tytułem składki podstawowej, zaś uczestnicy z własnych środków przekazali **26,3 mln zł** (składka dodatkowa);
- średnia roczna składka podstawowa przypadająca na jednego uczestnika PPE wyniosła **3 335 zł**, zaś średnia roczna składka dodatkowa przypadająca na jednego uczestnika PPE – **1 002 zł**;
- w 2010 r. z PPE dokonano wypłat na łączną kwotę **110,4 mln zł**, średnia wartość wypłaty wyniosła **17,3 tys. zł**;
- blisko 10 tys. uczestników w 2010 r. przekazało środki zgromadzone w PPE do innego PPE lub na IKE; łączna wartość wypłat transferowych wyniosła **148,6 mln zł**.

Za najistotniejsze zjawiska, jakie miały miejsce na rynku PPE w 2010 r. uznać należy:

- zahamowanie niekorzystnych tendencji, będących następstwem kryzysu finansowego, jakie występowały w latach 2008-2009 (m.in. spadek w 2008 r. wartości aktywów PPE, wzrost liczby likwidowanych programów, wzrost liczby programów, w których zawieszono odprowadzanie składek); w 2010 r. nastąpiła istotna poprawa wszystkich wskaźników charakteryzujących rynek PPE;
- spowolnienie tempa rozwoju pracowniczych programów emerytalnych, dotyczące przede wszystkim programów realizowanych w formie ubezpieczeniowej oraz pracowniczego funduszu emerytalnego, przejawiające się m.in. w niskiej liczbie programów nowoutworzonych, czy też w spadku liczby uczestników programów w tych formach.

1 Art. 23 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. Nr 116, poz. 1207 z późn. zm.).

2 Zgodnie z publikacją kwartalną GUS o rynku pracy z dn. 23.02.2011 r. liczba osób pracujących na koniec IV kwartału 2010 r. wyniosła 16,075 mln osób.

3 Średnia wyliczona jako iloraz wartości środków w PPE na koniec roku i średniej liczby uczestników z początku i końca roku.

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE.....	5
2.	STRUKTURA PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH W PODZIALE NA FORMY	6
3.	STRUKTURA PRACODAWCÓW WEDŁUG KRYTERIUM SIEDZIBY ORAZ FORMY PRAWNEJ	8
4.	UCZESTNICZY PPE.....	9
5.	SKŁADKI	10
6.	WYPŁATY I WYPŁATY TRANSFEROWE.....	14
7.	AKTYWA ZGROMADZONE W PPE.....	15
8.	PRZEPIY W ŚRODKÓW NA RACHUNKACH UCZESTNIKÓW PPE W 2010 R.	16
9.	KONKLUZJE.....	18
	SPIS WYKRESÓW	19
	SPIS TABEL	19

1. WPROWADZENIE

Pracownicze programy emerytalne wraz z indywidualnymi kontami emerytalnymi stanowią III filar zreformowanego systemu ubezpieczenia społecznego. Pracownicze programy emerytalne są dobrowolną formą grupowego oszczędzania na emeryturę, organizowaną przez pracodawcę przy współudziale pracowników. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. Nr 116, poz. 1207 z późn. zm.) składkę podstawową finansuje pracodawca, natomiast pracownik może dobrowolnie dokonywać dodatkowych wpłat z własnych środków w ramach składki dodatkowej. Środki wnoszone do programu są odprowadzane i zarządzane przez instytucję finansową, która jest wybierana przez pracodawcę i pracowników w fazie organizowania programu.

PPE to forma dodatkowego oszczędzania na emeryturę.

Stosownie do przepisów ww. ustawy, pracownicze programy emerytalne mogą być prowadzone w jednej z czterech form:

- w formie pracowniczego funduszu emerytalnego,
- w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie pracowników z zakładem ubezpieczeń w formie grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- w formie zarządzania zagranicznego⁴.

PPE może być prowadzony w jednej z czterech dozwolonych przepisami form.

Pracowniczy program emerytalny może być prowadzony przez pracodawcę samodzielnie jako program zakładowy lub też wspólnie z innymi pracodawcami, którzy zdecydowali się na jego realizację na jednakowych warunkach - jako program międzyzakładowy.

Do dnia 31.12.2010 r. organ nadzoru zarejestrował 1.308 PPE, z czego na koniec 2010 r. funkcjonowało 1.113 programów (pozostałe 195 PPE to programy wykreślone z rejestru). Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymujący się od 2005 r. spadek liczby programów noworejestrowanych, który miał miejsce także w 2010 r., w którym zarejestrowanych zostało jedynie 29 nowych PPE, czyli o 40% mniej niż w 2009 r. Tendencja ta może świadczyć o „nasyceń” rynku pracowniczych programów emerytalnych, przy zachowaniu dotychczasowych zasad funkcjonowania PPE i zachęt do ich zakładania oraz przy uwzględnieniu możliwości finansowych polskich przedsiębiorstw. Wśród programów zarejestrowanych w 2010 r. dominowały PPE w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, których utworzono 21. Jedynie 3-em programom nadano formę funduszu emerytalnego, natomiast 5-ciu – umowy z zakładem ubezpieczeń. Za pozytywne zjawisko należy uznać znaczące obniżenie liczby wykreślanych z rejestru programów, których liczba spadła o ponad 50% (w 2009 r. wykreślono z rejestru PPE 32 programy, natomiast w 2010 r. – 15). Powyższe może świadczyć o stopniowej poprawie kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, które ze względu na pogorszenie koniunktury gospodarczej w latach ubiegłych, częściej decydowały o likwidacji programu.

W 2010 r. nastąpił wzrost liczby programów, ale dalszy spadek tempa przyrostu nowych PPE.

Z danych uzyskanych od podmiotów zarządzających wynika, iż w 2010 r. nieznacznie wzrosła liczba uczestników pracowniczych programów emerytalnych (o 2,7% w porównaniu z 2009 r.) i wyniosła na koniec 2010 r. 342,5 tys. osób, również wartość aktywów zgromadzonych w ramach PPE wzrosła w porównaniu z 2009 r. o 25,8% i na koniec omawianego okresu wyniosła niespełna 6,3 mld zł. Z uwagi na wzrost wartości środków zgromadzonych w PPE o kwotę 1.287,9 mln zł, w 2010 r. wzrosła również przeciętna wartość środków zgromadzonych na rachunku uczestnika PPE (o 3,4 tys. zł w porównaniu z 2009 r.) i wyniosła średnio 18,6 tys. zł.

W 2010 r. nastąpił wzrost liczby uczestników, zgromadzonych aktywów oraz wniesionych składek.

Pracodawcy prowadzący PPE w 2010 r. odprowadzili na konta swoich pracowników składki podstawowe w wysokości 948,3 mln zł. Ponadto, uczestnicy zasilili swoje konta kwotą 26,3 mln zł z tytułu dobrowolnych składek dodatkowych. Wielkości te są korzystniejsze w porównaniu z odnotowanymi w 2009 r., bowiem w 2010 r. nastąpił przyrost wartości składek

⁴ Do końca 2010 r. Komisja Nadzoru Finansowego nie wydała żadnej decyzji o wpisie do rejestru PPE programu prowadzonego w formie zarządzania zagranicznego.

podstawowych o blisko 10% (w 2009 r. – o 7,2%), natomiast przyrost wartości składek dodatkowych wyniósł 7,6%, podczas gdy w 2009 r. nastąpił spadek ich wartości o 5,6%.

Tabela 1. Wybrane dane dot. rynku PPE w latach 2001-2010

Wyszczególnienie	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba działających PPE (liczba wpisanych PPE pomniejszona o wykreślone PPE)	150	182	207	342	906	974	1 019	1 078	1 099	1 113
Liczba PPE zarejestrowanych w danym roku	121	37	72	139	597	96	62	77	49	29
Liczba PPE wykreślonych w danym roku	0	5	47	4	33	25	19	15	32	15
Liczba uczestników PPE (w tys.)	55,3	81,2	96,5	129,1	260,3	281,5	312,1	325,0	333,5	342,5
Wartość składek podstawowych odprowadzonych w danym roku (w mln zł)	687	195,9	211,1	256,0	397,8	670,4	724,2	806,0	864,4	948,3
Wartość składek dodatkowych odprowadzonych w danym roku (w mln zł)	2,0	6,5	12,2	11,7	15,8	22,7	23,3	26,0	24,5	26,3
Wartość zgromadzonych aktywów na koniec roku (w mln zł)	71,2	279,8	527,0	919,5	1 695,5	2 793,2	3 806,4	3 607,7	4 998,2	6 286,1
Średnia roczna składka podstawowa na uczestnika (w zł)	bd.	bd.	bd.	2 705	2 445	2 818	2 845	2 975	3 115	3 335
Średnia roczna składka dodatkowa na uczestnika (w zł)	bd.	bd.	bd.	1 025	1 042	1 127	1 013	1 001	915	1 002
Średnia wartość rachunku PPE na koniec roku na uczestnika (w zł) ⁵	bd.	bd.	bd.	8 152	8 710	10 318	12 825	11 325	15 180	18 597

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE i pracodawców prowadzących PPE, obliczenia własne.

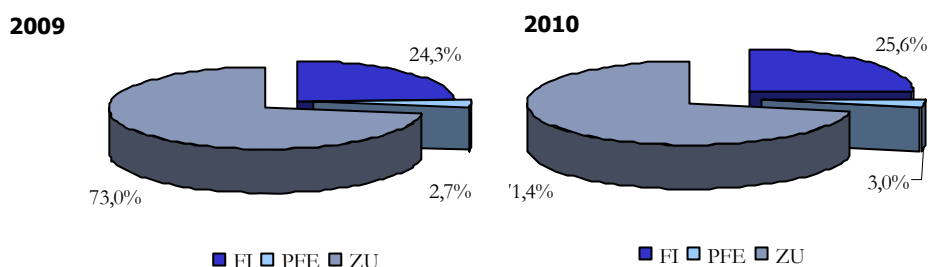
2. STRUKTURA PRACOWNICZYCH PROGRAMÓW EMERYTALNYCH W PODZIALE NA FORMY

Na koniec 2010 r. funkcjonowało 1.113 programów, prowadzonych przez 1.148 pracodawców⁶, w tym:

- 795 w formie umowy grupowego ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- 285 w formie umowy o wnoszenie przez pracodawcę składek pracowników do funduszu inwestycyjnego,
- 33 w formie pracowniczego funduszu emerytalnego.

Na koniec 2010 r. funkcjonowało 1.113 PPE prowadzonych przez 1.148 pracodawców.

Wykres 1. Struktura PPE według liczby programów w poszczególnych formach

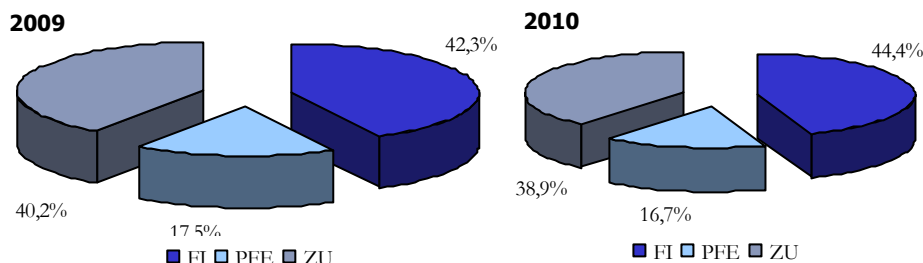
Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE; obliczenia własne

⁵ Średnia wyliczona jako iloraz wartości środków w ramach PPE na koniec roku i średniej liczby uczestników z początku i końca roku.

⁶ Część pracodawców realizuje programy o charakterze międzyzakładowym.

Najczęściej realizowaną formą PPE w 2010 r. były, podobnie jak w latach poprzednich, programy w formie ubezpieczeniowej, jednakże udział tej formy zmniejszył się w 2010 r. o około 1,5 pkt proc. w porównaniu do 2009 r., głównie na rzecz PPE w formie umowy z funduszem inwestycyjnym.

Wykres 2. Struktura PPE według liczby uczestników w poszczególnych formach

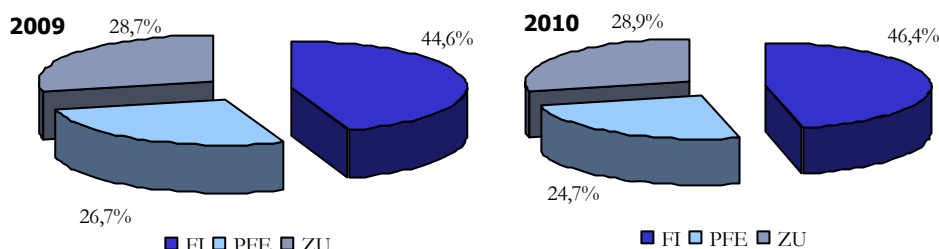

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE; obliczenia własne

Na koniec 2010 r. w pracowniczych programach emerytalnych uczestniczyło 342,5 tys. osób, o 8,9 tys. osób więcej niż w roku poprzednim. Warto zauważyć, iż wzrost liczby uczestników nastąpił jedynie w programach realizowanych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, w których przybyło 11 tys. osób. W pozostałych dwu formach nastąpił spadek liczby uczestników o 1-2 proc. w stosunku do 2009 r. Należy przy tym uwzględnić, iż podane wartości należy traktować jako przyrost netto, tzn. rzeczywistą liczbę osób, które przystąpiły do PPE w 2010 r. skorygowaną o liczbę osób, które w 2010 r. dokonały wypłat lub wypłat transferowych z PPE. Zatem w przypadku formy ubezpieczeniowej oraz formy funduszu emerytalnego przyrost liczby osób nowoprzyjętych do PPE nie zrekompensował odpływu uczestników związanego z dokonywaniem wypłaty środków, bądź ich przenoszeniem poza system PPE (do instytucji finansowych prowadzących IKE).

Na koniec 2010 r. w PPE uczestniczyło 342,5 tys. osób.

Wykres 3. Struktura PPE według wartości aktywów w poszczególnych formach

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE i pracodawców prowadzących PPE; obliczenia własne

Aktywa zgromadzone w pracowniczych programach emerytalnych według stanu na 31.12.2010 r. miały wartość 6.286 mln zł. W 2010 r., podobnie jak w 2009 r., nastąpił przyrost wartości aktywów zgromadzonych w PPE, jednakże w porównaniu z 2009 r. jego dynamika była nieco niższa – blisko 40% w 2009 r. oraz niespełna 26% w 2010 r. Podobnie jak w przypadku innych wskaźników charakteryzujących rozwój poszczególnych form PPE (liczba programów, liczba uczestników), także w odniesieniu do rocznego przyrostu wartości aktywów w 2010 r. najkorzystniejsze wskaźniki odnotowano dla programów realizowanych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym. W przypadku tego segmentu rynku nastąpił wzrost wartości aktywów o 685 mln zł (dla porównania w 2009 r. nastąpił przyrost o 658,0 mln zł), podczas gdy aktywa PPE realizowanych w pozostałych formach nie osiągnęły przyrostu porównywalnego z odnotowanym w 2009 r.: w formie ubezpieczeniowej w 2010 r. aktywa PPE wzrosły o 380,3 mln zł, zaś w 2009 r. o 435,5 mln zł, natomiast dla formy funduszu emerytalnego odpowiednio o 222,6 mln zł w 2010 r. i 297,0 mln zł w 2009 r.

Na koniec 2010 r. w PPE zgromadzono blisko 6,3 mld zł.

3. STRUKTURA PRACODAWCÓW WEDŁUG KRYTERIUM SIEDZIBY ORAZ FORMY PRAWNEJ

Według stanu na 31.12.2010 r., najwięcej pracodawców prowadzących PPE działało na terenie województw: mazowieckiego, śląskiego oraz wielkopolskiego i udział ten kształtował się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

Tabela 2: Udział pracodawców w rynku PPE w podziale na województwa (stan na dzień 31.12.2010 r.)

Województwo	Udział działających pracodawców w rynku PPE
dolnośląskie	6,01%
kujawsko-pomorskie	4,53%
lubelskie	2,44%
lubuskie	1,74%
łódzkie	6,19%
małopolskie	8,62%
mazowieckie	18,38%
opolskie	3,66%
podkarpackie	3,83%
podlaskie	2,35%
pomorskie	9,58%
śląskie	14,29%
świętokrzyskie	1,74%
warmińsko-mazurskie	2,35%
wielkopolskie	11,50%
zachodniopomorskie	2,79%

Źródło: UKNF - dane z rejestru PPE; obliczenia własne

Co drugi pracodawca prowadzący PPE na koniec 2010 r. był zorganizowany w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, natomiast co czwarty jako spółka akcyjna. Wśród pozostałych form organizacyjno-prawnych pracodawców najliczniej reprezentowane są spółdzielnie oraz działalność gospodarcza wykonywana osobiście przez osobę fizyczną (odpowiednio 12% i 6%).

Tabela 3: Udział pracodawców w rynku PPE w podziale na formę prawną (stan na dzień 31.12.2010 r.)

Forma prawna pracodawcy	Udział działających pracodawców w rynku PPE
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	47,74%
Spółka akcyjna	24,39%
Spółdzielnia	11,59%
Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	5,74%
Spółka jawna	3,92%
Jednostka badawczo-rozwojowa	1,13%
Państwowa jednostka organizacyjna posiadająca osobowość prawną	1,04%
Spółka cywilna	0,96%
Oddział przedsiębiorców zagranicznych	0,70%
Szkoła wyższa	0,52%
Fundacja	0,44%
Stowarzyszenie	0,35%
Przedsiębiorstwa państwowe	0,17%
Inne	1,31%

Źródło: UKNF - dane z rejestru PPE; obliczenia własne

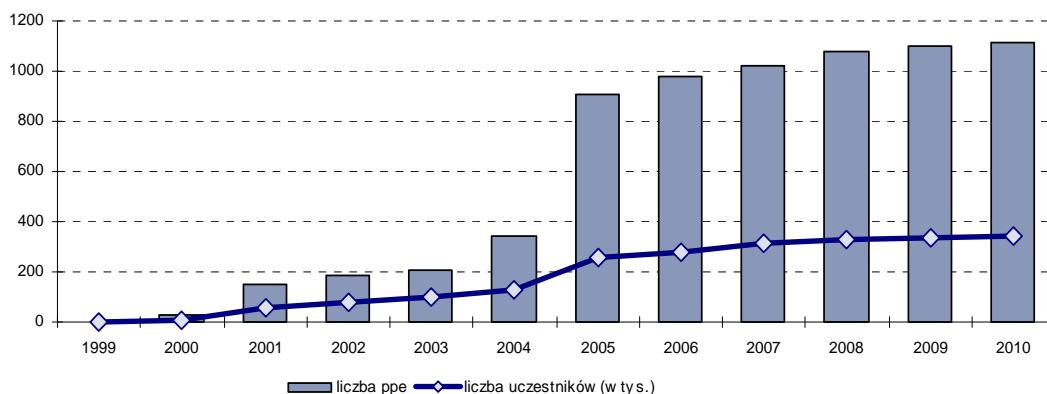
4. UCZESTNICZY PPE

Liczba uczestników pracowniczych programów emerytalnych na koniec 2010 r. wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 8,9 tys. osób i wyniosła 342,5 tys. uczestników.

Poniższy wykres prezentuje podstawowe dane liczbowe dotyczące PPE: liczbę programów oraz liczbę uczestników w latach 1999-2010.

W 2010 r. liczba uczestników wzrosła o 8,9 tys. osób.

Wykres 4: Rozwój PPE – liczba programów oraz liczba uczestników PPE w latach 1999-2010

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE; obliczenia własne

Począwszy od 2006 r. dynamika rozwoju rynku pracowniczych programów emerytalnych, mierzona zarówno rocznym przyrostem liczby działających programów, jak i liczby uczestników jest niewielka i w obydwu przypadkach wynosi znacznie poniżej 10%, a w latach 2009 i 2010 oscyluje w granicach 1-3%. Biorąc pod uwagę te wskaźniki, można uznać, iż rynek pracowniczych programów emerytalnych znalazł się w fazie stagnacji, zaś jego dalszy rozwój jest uwarunkowany wprowadzeniem systemowych bodźców zachęcających pracodawców do zakładania programów, czy choćby masową akcją edukacyjną.

W 2010 r. w dalszym ciągu obniżała się dynamika rozwoju PPE.

Na koniec 2010 r. 85,0% osób objętych dobrowolnym zabezpieczeniem emerytalnym w ramach PPE stanowili uczestnicy czynni, czyli osoby, na rzecz których w ostatnim kwartale pracodawca odprowadził składki podstawowe. Pozostałe 15,0% stanowili uczestnicy bierni, tzn. osoby na rzecz których pracodawca nie odprowadzał składek, w szczególności w przypadku ustania uczestnictwa w PPE, wskutek wypowiedzenia udziału w programie lub zmiany pracodawcy.

Tabela 4: Liczba uczestników czynnych i biernych w PPE (w tys.)

Forma PPE	Liczba uczestników czynnych		Liczba uczestników biernych	
	2009	2010	2009	2010
FI	123,2	142,4	18,0	9,8
PFE	36,4	31,8	22,0	25,3
ZU	118,1	116,9	15,9	16,2
Ogółem PPE	277,7	291,1	55,9	51,3

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE; obliczenia własne

Niekorzystnym zjawiskiem obserwowanym w 2010 r. jest spadek liczby uczestników czynnych w programach realizowanych w formie ubezpieczeniowej oraz w formie funduszu emerytalnego, przy jednoczesnym wzroście liczby uczestników biernych. Powyższe oznacza, iż w programach realizowanych w tych formach w 2010 r. nastąpił realny spadek liczby osób, na rzecz których wnoszone są składki podstawowe. Wzrost liczby uczestników czynnych dla całego rynku PPE wynika jedynie z relatywnie lepszych wskaźników odnotowanych w 2010 r. dla programów realizowanych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, w których przyrost liczby uczestników czynnych zrekomensował spadki w pozostałych dwu formach. W programach prowadzonych w tej formie uczestniczy obecnie najwięcej pracowników (152,2 tys.), a ponadto w ostatnich latach właśnie te instytucje pozyskują najwięcej uczestników.

W 2010 r. nastąpił spadek liczby uczestników czynnych w programach w formie ubezpieczeniowej i PFE.

Wskaźnik uczestnictwa w pracowniczych programach emerytalnych na koniec 2010 r., wyznaczony jako stosunek liczby uczestników, na rzecz których wnoszone są składki do programów oraz liczby osób zatrudnionych u pracodawców prowadzących PPE, wyniósł 78% i nie uległ zmianie w stosunku do roku poprzedniego.

Wahania pomiędzy wysokością wskaźnika uczestnictwa w poszczególnych formach są nieznaczne (różnica wynosi nie więcej niż 4 punkty procentowe pomiędzy najwyższym i najniższym wskaźnikiem)

Zdecydowana większość uczestników czynnych (91%) nie wносиła w 2010 r. składek dodatkowych, zatem w przypadku tej grupy uczestników środki wnoszone w ramach PPE pochodziły wyłącznie z finansowanych przez pracodawców składek podstawowych. Ich wysokość, określona w zakładowej umowie emerytalnej, może wynosić nie więcej niż 7% wynagrodzenia będącego podstawą naliczania obowiązkowych składek na ubezpieczenia społeczne.

W 2010 r. nie nastąpiły istotne zmiany w strukturze rynku pod względem wielkości programów mierzonej liczbą uczestników. Podobnie jak w 2009 r. zdecydowanie dominują programy „małe”, bowiem ponad ¾ programów stanowią PPE, w których uczestniczy mniej niż 200 pracowników.

Tabela 5: Struktura rynku PPE według wielkości programów (stan na dzień 31.12.2010 r.)

Liczba uczestników programu	Udział w rynku według wielkości PPE
do 50	47,7%
51-100	15,8%
101-200	13,8%
201-300	6,2%
301-400	3,6%
401-500	2,0%
501-1000	5,0%
1001-1500	2,2%
1501-2000	0,9%
powyżej 2000	2,8%
Ogółem PPE	100,0%

Źródło: UKNF - dane z rejestru PPE; obliczenia własne

Ponad ¾ uczestników należy do „małych” PPE.

5. SKŁADKI

Zgodnie z ustawą o pracowniczych programach emerytalnych, wysokość składki podstawowej jest ustalana w umowie zakładowej i może być ona określona procentowo od wynagrodzenia uczestnika, albo też w jednakowej kwocie dla wszystkich uczestników programu albo procentowo od wynagrodzenia z określeniem maksymalnej kwotowej wysokości składki.

Na 1.113 programów funkcjonujących na koniec 2010 r., w przypadku 800 programów wysokość finansowanej przez pracodawcę składki została określona jako procent od wynagrodzenia uczestnika programu, w tym w 127 przypadkach składka miała dodatkowo kwotowy limit. W pozostałych programach wysokość składki podstawowej została określona kwotowo i mieściła się w przedziale od 10 do 250 zł w PPE prowadzonych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym oraz od 10 do 410 zł w programach w formie umowy z zakładem ubezpieczeń. W przypadku PPE prowadzonych w formie pracowniczego funduszu emerytalnego we wszystkich programach wysokość składki podstawowej została określona procentowo.

W 2010 r. zwiększył się udział programów, w których składka podstawowa została określona na maksymalnym 7-procentowym poziomie. Wzrost ten wynikał zarówno z rejestracji w 2010 r. programów z tak określonym poziomem składki, jak również z podwyższenia poziomu składki w programach zarejestrowanych w latach ubiegłych. Innym pozytywnym zjawiskiem, jakie można zaobserwować w 2010 r. jest znaczące obniżenie liczby programów, w których odprowadzana jest składka niższa niż 1% wynagrodzenia uczestnika. Na koniec 2010 r. nie

Składka podstawowa w blisko ¾ PPE jest określona procentowo.

W 2010 r. wzrosła liczba PPE z maksymalnym poziomem składki podstawowej.

odnotowano programu z tak ustalonym poziomem składki, podczas gdy na koniec 2009 r. funkcjonowało 7 takich PPE. Powyższe może świadczyć o stopniowej poprawie sytuacji ekonomiczno-finansowej pracodawców, co ma przełożenie na wysokość składek, które są oni gotowi sponsorować pracownikom.

Tabela 6: Wysokość składki podstawowej określona w umowie zakładowej

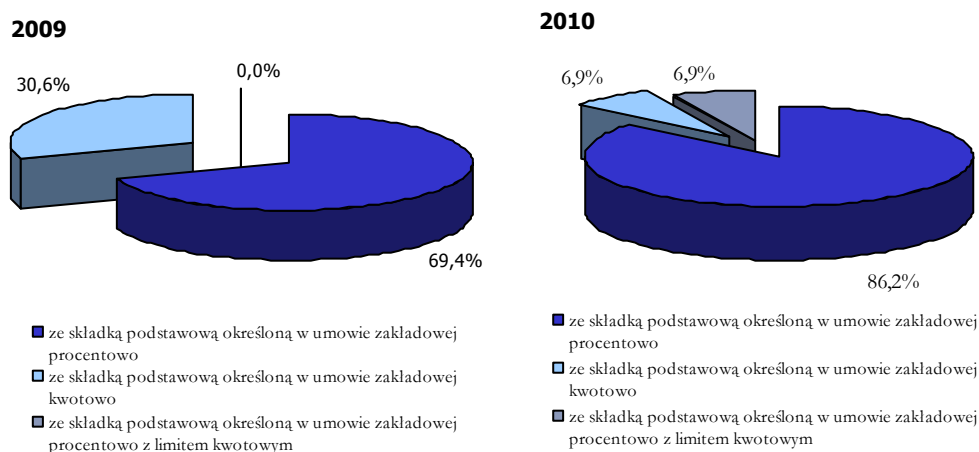
Wysokość składki podstawowej z umowy emerytalnej	Liczba PPE		Udział w rynku	
	2009	2010	2009	2010
poniżej 1%	7	0	0,7%	0,0%
1%-1,99%	19	26	1,7%	2,3%
2%-2,99%	69	63	6,3%	5,7%
3%-3,99%	86	87	7,8%	7,8%
4%-4,99%	80	81	7,3%	7,3%
5%-5,99%	121	125	11,0%	11,2%
6%-6,99%	54	43	4,9%	3,9%
7,00%	345	375	31,4%	33,7%
wysokość składki określona kwotowo	318	313	28,9%	28,1%
Ogółem PPE	1 099	1 113	100,0%	100,0%

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE; obliczenia własne

Wśród 29 programów wpisanych do rejestru PPE w 2010 r., zdecydowana większość (86%) to programy ze składką podstawową określoną procentowo. Ponadto w 2010 r. utworzono 2 programy, w których w umowie zakładowej składka została określona kwotowo oraz 2 ze składką określoną procentowo z limitem kwotowym. W ponad połowie utworzonych w 2010 r. programów (w 60%) strony umowy zakładowej zdecydowały o ustaleniu wysokości składki podstawowej na maksymalnym poziomie 7%. Dla porównania w 2009 r. odsetek ten wynosił 20%. W nowoutworzonych PPE, w których składkę podstawową określono kwotowo, jej wysokość określono na 35 zł oraz 100 zł.

W 60% PPE utworzonych w 2010 r. składkę określono na maksymalnym poziomie 7%.

Wykres 5: Struktura PPE utworzonych w 2009 r. i 2010 r. według sposobu określenia składki podstawowej

Źródło: UKNF - dane z rejestru PPE, obliczenia własne

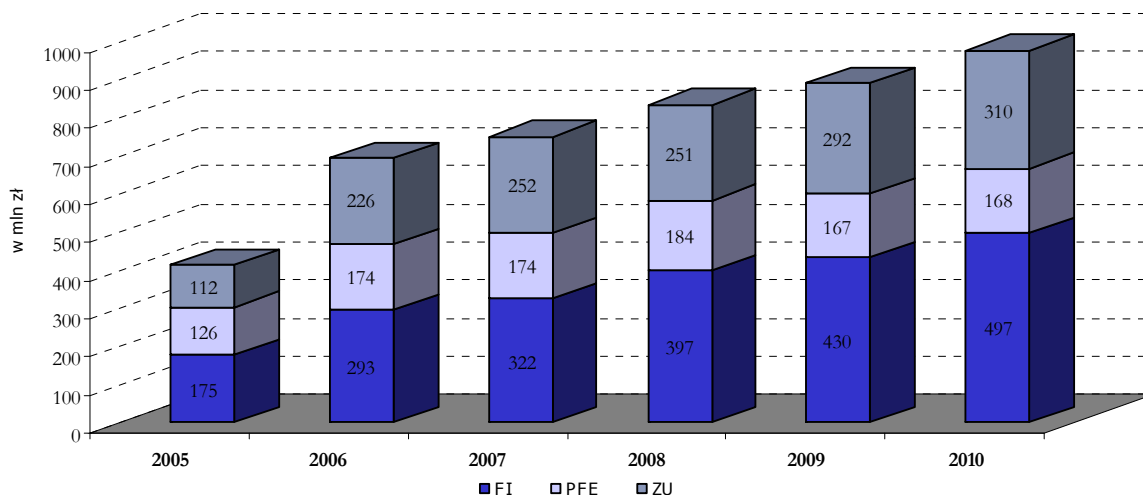
W 2010 r. do pracowniczych programów emerytalnych odprowadzono łącznie 974,6 mln zł składek, w tym 948,3 mln zł z tytułu składek podstawowych i 26,3 mln zł z tytułu składek dodatkowych. Łączna suma składek odprowadzonych w omawianym okresie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 9,6% (analogiczny wskaźnik dla roku poprzedniego to 6,8%).

W 2010 r. do PPE odprowadzono 974,6 mln zł tytułem składek.

Wskaźnik rocznego przyrostu składek odprowadzonych do PPE był najwyższy w programach realizowanych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, dla których wyniósł 15,4%. W pozostałych formach wskaźnik ten kształtował się na niższym poziomie i wyniósł: dla programów prowadzonych przez zakłady ubezpieczeń 6,3%, zaś dla programów prowadzonych przez fundusze emerytalne 0,6%.

Poniżej zaprezentowano roczne sumy składek odprowadzonych do poszczególnych typów instytucji finansowych w ramach PPE w latach 2005-2010.

Wykres 6: Łączna suma składek odprowadzonych do PPE w danym roku w latach 2005-2010

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

W 2010 r. do funduszy inwestycyjnych działających w ramach pracowniczych programów emerytalnych wpłynęło o blisko 66,5 mln składek więcej niż w 2009 r. W tym samym okresie liczba uczestników, za których odprowadzane są składki wzrosła o 19,2 tys. Odmienna sytuacja wystąpiła w pozostałych dwu formach PPE, w których wzrosła roczna wartość odprowadzanych składek, pomimo odnotowanego w 2010 r. zmniejszenia się liczby uczestników tych programów. W przypadku formy ubezpieczeniowej wartość odprowadzonych składek wzrosła o 18,3 mln zł przy jednoczesnym spadku liczby uczestników czynnych o 1,2 tys., natomiast w pracowniczych funduszach emerytalnych analogiczne wielkości wynoszą 1,0 mln zł oraz 4,5 tys. uczestników. Z powyższego jednoznacznie wynika, iż wzrosła średnia wartość rocznej składki w przeliczeniu na uczestnika, co potwierdza wskazywaną już powyżej obserwację, iż w 2010 r. pracodawcy przeznaczali wyższe kwoty na finansowanie pracowniczego programu emerytalnego.

Rozwój PPE z funduszem inwestycyjnym szybszy niż w pozostałych formach.

Wzrost wartości średniej rocznej składki podstawowej przypadającej na jednego uczestnika PPE w 2010 r. wyniósł 220 zł w stosunku do roku 2009. Tym samym konto statystycznego uczestnika PPE w 2010 r. zostało zasilone kwotą 3,3 tys. zł (tytułem składki podstawowej). Ponadto, statystyczny uczestnik PPE w 2010 r. przeznaczył z własnych środków 77 zł na dodatkowe wpłaty do PPE (składka dodatkowa). Natomiast średnia roczna wartość odprowadzonych składek dodatkowych wyznaczona w przeliczeniu jedynie na osoby opłacające składkę dodatkową (nie zaś na wszystkich uczestników PPE) wyniosła 1.002,2 zł.

Średnia wpłata tytułem składki podstawowej do PPE w 2010 r. – 3,3 tys. zł.

Tabela 7: Wysokość średniej rocznej składki podstawowej i dodatkowej na uczestnika (w zł)

Forma PPE	Średnia roczna składka podstawowa ⁷		Średnia roczna składka dodatkowa ⁸	
	2009	2010	2009	2010
FI	3 413,5	3 631,2	955,9	999,9
PFE	4 324,1	4 749,2	1 451,3	1 736,7
ZU	2 424,8	2 587,6	630,5	723,1
Rynek PPE	3 115,2	3 334,0	915,0	1 002,2

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE i pracodawców prowadzących PPE; obliczenia własne

Przeciętna wysokość składki podstawowej i dodatkowej przypadająca na jednego uczestnika PPE, była w 2010 r., podobnie jak w latach ubiegłych, najwyższa w programach prowadzonych w formie pracowniczego funduszu emerytalnego, najniższa zaś w PPE prowadzonych w formie umowy z zakładem ubezpieczeń. Relacja ta utrzymuje się od 2005 r. Natomiast w latach 2002-2004 średnie składki podstawowe dla PPE prowadzonych w formie funduszu emerytalnego oraz w formie funduszu inwestycyjnego kształtowały się na podobnym poziomie.

Najwyższy przyrost kwotowy przeciętnej składki podstawowej odnotowano w programach prowadzonych w formie pracowniczego funduszu emerytalnego, w których wartość ta wzrosła w 2010 r. o 425 zł do poziomu 4 750 zł. W pozostałych dwu formach programów wzrost przeciętnej składki podstawowej był nieco niższy i wyniósł: dla PPE prowadzonych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym – 218 zł, zaś dla formy ubezpieczeniowej – 163 zł.

Suma składek podstawowych odprowadzanych w 2010 r. przez pracodawców na rzecz uczestników stanowiła ponad 97% łącznej kwoty składek odprowadzonych na rachunki uczestników w omawianym okresie i wskaźnik ten nie zmienił się w stosunku do poprzedniego roku. Zatem niespełna 3% składek, jakie trafia na rachunki uczestników PPE, pochodzi z dobrowolnych wpłat pracowników dokonywanych tytułem składki dodatkowej. Wskazując na proporcje pomiędzy wielkością składek podstawowych i dodatkowych odprowadzanych w ramach PPE, należy pamiętać, iż znowelizowana ustawa o PPE, która weszła w życie z dniem 1 czerwca 2004 r. wprowadziła limit kwoty składek dodatkowych, które mogą być wpłacone przez uczestnika PPE w danym roku. Obecnie suma składek dodatkowych wniesionych przez uczestnika PPE do jednego programu w ciągu roku kalendarzowego nie może przekroczyć kwoty odpowiadającej czteroipółkrotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok. W 2010 r. była to kwota 14,4 tys. zł.

Średnia wysokość składki dodatkowej w PPE, podobnie jak i wartość środków wnoszonych w ramach IKE, kształtowała się w 2010 r., jak i we wcześniejszych latach, znacznie poniżej wyznaczonych limitów: średnia roczna składka dodatkowa na jednego uczestnika PPE w 2010 r. wyniosła 1.002 zł (w 2009 r. 915 zł), zaś wysokość średniej wpłaty na IKE wyniosła 1.970 zł (w 2009 r. 1.850 zł). Powyższe wartości świadczą o stosunkowo niskiej skłonności do oszczędzania na cele emerytalne z własnych środków, nie są zaś związane z ustawowymi ograniczeniami w zakresie limitów kwot, jakie mogą być wpłacone do dobrowolnych form oszczędzania w ramach III filaru.

Dane z lat 2004-2010 wskazują na niski udział kwot wnoszonych z tytułu składki dodatkowej w składkach ogółem, a dodatkowo na występującą od 2004 r. tendencję corocznego dalszego obniżenia tego wskaźnika: z 4,4% w 2004 r. do 2,7% w 2010 r.

Średnia roczna składka dodatkowa odprowadzona przez uczestnika do PPE w omawianym okresie nieznacznie wzrosła (o 87 zł w porównaniu do średniej za 2009 r.) i tym samym osiągnęła poziom odnotowany w 2008 r. (w 2009 r. nastąpił spadek średniej rocznej składki dodatkowej). Za pozytywne zjawisko należy uznać odnotowany w 2009 r. wzrost poziomu średniej składki dodatkowej w każdej z form, przy czym najwyższy – o 285 zł dotyczył formy

Najwyższa średnia roczna wpłata do PPE w PFE.

Niespełna 3% składek to składki dodatkowe.

Średnia roczna składka dodatkowa w 2010 r. – 1,0 tys. zł.

⁷ Średnia wyliczona jako iloraz wartości sumy składek podstawowych odprowadzonych w ramach PPE w 2010 r. i średniej liczby uczestników, na rzecz których pracodawca odprowadzał składki podstawowe z początku i końca roku.

⁸ Średnia wyliczona jako iloraz wartości sumy składek dodatkowych odprowadzonych w ramach PPE w 2010 r. i średniej liczby uczestników wnoszących składki dodatkowe z początku i końca roku.

pracowniczego funduszu emerytalnego, natomiast w pozostałych dwu formach wyniósł: 93 zł dla umowy z zakładem ubezpieczeń i 44 zł dla umowy z funduszem inwestycyjnym.

Z danych otrzymanych od podmiotów zarządzających PPE wynika, że w 2010 r. instytucje te, oprócz składek otrzymanych z PPE, zostały zasilone wpłatami transferowymi w wysokości 28,9 mln zł, z czego jedynie 0,5 mln zł to wpłaty transferowe z IKE, natomiast pozostała część to wpłaty transferowe otrzymane z innego PPE.

6. WYPŁATY I WYPŁATY TRANSFEROWE

Zgodnie z ustawą o PPE, zgromadzone przez uczestnika na jego rachunku środki mogą podlegać wypłacie, wypłacie transferowej (do innego PPE lub na IKE) lub zwrotowi. Przesłanki do wycofania środków z programu, w każdym z wyżej wymienionych przypadków, są szczegółowo określone przepisami prawa.

Wypłata zgromadzonych oszczędności może nastąpić:

- na wniosek uczestnika po osiągnięciu przez niego 60 roku życia,
- po przedstawieniu przez niego decyzji o przyznaniu prawa do emerytury, po ukończeniu 55-ego roku życia,
- na wniosek osoby uprawnionej - w przypadku śmierci uczestnika,
- bez wniosku uczestnika w przypadku ukończenia przez niego 70 lat (o ile wcześniej nie wystąpił z wnioskiem o wypłatę środków).

W 2010 r. z pracowniczych programów emerytalnych wypłacono łącznie kwotę 110,4 mln zł, czyli o 2,2 mln zł mniej niż w 2009 r. Wypłaty te dotyczyły 6,4 tys. osób, co oznacza, że średnia wartość wypłaconych środków przypadających na 1 uczestnika lub osobę uprawnioną wyniosła 17,3 tys. zł i wzrosła w porównaniu z 2009 r. o 4,5 tys. zł.

**W 2010 r.
wartość wypłat
z PPE wyniosła
110,4 mln zł.**

Tabela 8: Wysokość wypłat oraz średnia wartość wypłaty przypadająca na 1 uczestnika

Forma PPE	Kwota wypłat (w tys. zł)		Średnia wypłata na uczestnika (w zł)	
	2009	2010	2009	2010
FI	44 964,9	54 439,8	16 303	19 905
PFE	20 801,1	22 274,2	17 711	20 701
ZU	46 898,3	33 701,8	9 746	13 196
Rynek PPE	112 664,3	110 415,8	12 888	17 347

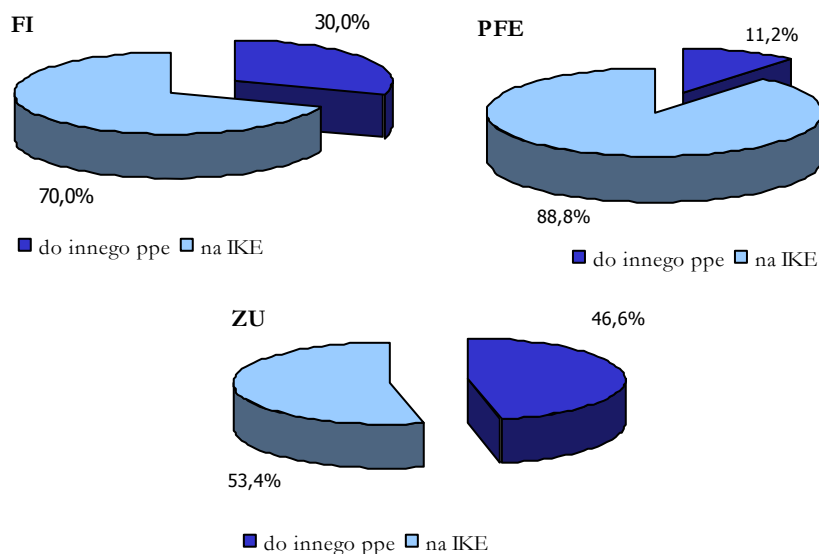
Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

Blisko połowa wypłat została zrealizowana z programów prowadzonych w formie umowy z funduszem inwestycyjnym. W 2010 r. znacząco – w porównaniu do 2009 r.- obniżyła się wartość wypłat dokonywanych z programów prowadzonych w formie ubezpieczeniowej (z 46,9 mln zł do 33,7 mln zł w 2010 r.)

W PPE w formie pracowniczego funduszu emerytalnego istnieje możliwość wypłaty środków z programu w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienia małżeństwa, gdy środki zgromadzone na rachunku członka pracowniczego funduszu były objęte małżeńską wspólnością majątkową. Z danych pozyskanych od instytucji finansowych zarządzających PPE wynika, że w 2010 r. z tego tytułu wypłacono 285,1 tys. zł.

Przepisy regulujące działalność pracowniczych programów emerytalnych umożliwiają przekazanie zgromadzonych przez uczestnika w PPE środków do programu prowadzonego przez innego pracodawcę lub też na indywidualne konto emerytalne. W omawianym okresie dokonano transferów zgromadzonych środków na kwotę blisko 150 mln zł (w 2009 r. wartość dokonanych wypłat transferowych wyniosła 85,1 mln zł). Największy wzrost wartości wypłat transferowych dotyczył programów w formie pracowniczego funduszu emerytalnego, w których w 2010 r. wartość wypłat wzrosła ponad 2,5-krotnie (z 26,1 mln zł do 71,0 mln zł).

**W 2010 r.
wartość wypłat
transferowych
z PPE wyniosła
150 mln zł.**

Wykres 7: Struktura wypłat transferowych w 2010 r. w poszczególnych formach PPE

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

Tabela 9: Wartość wypłat transferowych do PPE prowadzonego przez innego pracodawcę

Forma PPE	Kwota wypłat transferowych dokonanych do innego PPE (w tys. zł)		Struktura (w %)	
	2009	2010	2009	2010
FI	11 255,5	8 756,3	49,5%	22,3%
PFE	264,2	7 936,2	1,2%	20,2%
ZU	11 220,8	22 564,6	49,3%	57,5%
Rynek PPE	22 740,5	39 257,1	100,0%	100,0%

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

Wypłaty transferowe do PPE prowadzonego przez innego pracodawcę dotyczyły 3,6 tys. osób, co oznacza, że średnia wypłata transferowa dokonywana pomiędzy pracowniczymi programami emerytalnymi na jednego uczestnika wyniosła około 11 tys. zł.

Z informacji uzyskanych od podmiotów zarządzających środkami w PPE wynika, iż w 2010 r. uczestnicy pracowniczych programów emerytalnych przetransferowali 109,3 mln zł na indywidualne konta emerytalne. Wypłaty transferowe z PPE na IKE dotyczyły 6,3 tys. osób. Średnia wypłata transferowa środków z PPE na rachunek IKE w omawianym okresie wyniosła w 2010 r. 17,2 tys. zł.

Średnia wartość wypłaty transferowej między PPE wyniosła 11 tys. zł.

Transfer na IKE wyniósł 109,3 mln zł.

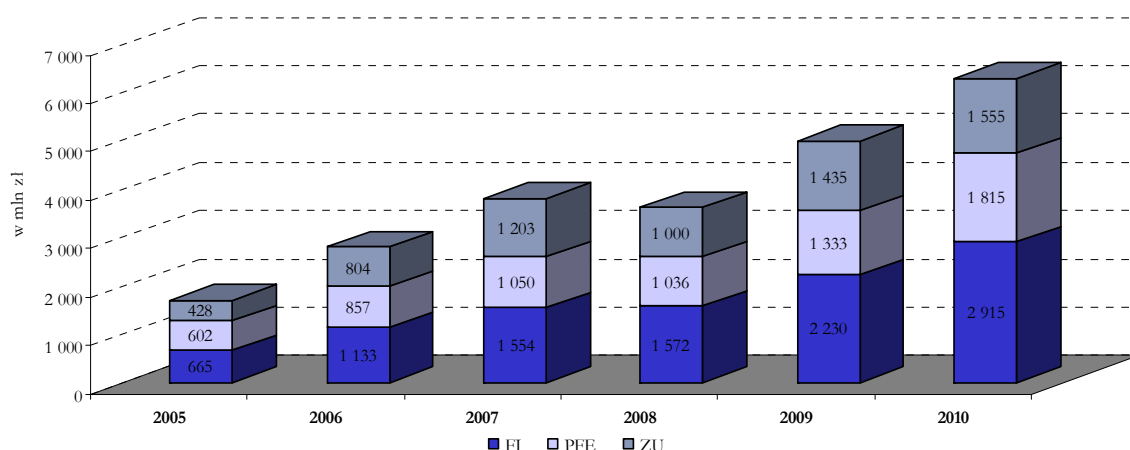
Tabela 10: Wypłaty transferowe na IKE

	2009	2010
Liczba wypłat transferowych	5 175	6 350
Wartość wypłat transferowych (w tys. zł)	62 456	109 324
Średnia wypłata transferowa na rachunek IKE (w tys. zł)	12,1	17,2

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

7. AKTYWA ZGROMADZONE W PPE

Wartość aktywów zgromadzonych w PPE na koniec 2010 r. wyniosła 6,3 mld zł, co oznacza wzrost o 25,8% w stosunku do 2009 r.

Wykres 8: Aktywa PPE zgromadzone w poszczególnych instytucjach finansowych w latach 2005-2010 (według stanu na koniec danego roku)

Źródło: UKNF - dane pozyskane od podmiotów zarządzających środkami w PPE, obliczenia własne

W 2010 r. we wszystkich formach PPE zanotowano wzrost wartości aktywów, najwyższy w PPE w formie umowy z funduszem inwestycyjnym - o 30,6%. W pozostałych dwu formach wzrost wartości aktywów wyniósł 16-20%. Wzrost wartości aktywów w 2010 r. to po części wynik wpływu nowego strumienia środków ze składek wnoszonych do programów, a w części wynik działalności inwestycyjnej zarządzających środkami. W 2010 r. przyrost wartości aktywów PPE przewyższył wpływy netto, tj. wpłaty do PPE pomniejszone o wypływy dokonywane w związku z wypłatą czy wypłatą transferową. Powyższe oznacza, iż w 2010 r. zarządzający uzyskiwali dodatnie wyniki inwestycyjne, w odróżnieniu od 2008 r., gdy w większości PPE zanotowano spadek wartości aktywów związany z wpływem kryzysu finansowego z lat 2007-2008.

Największy udział w rynku PPE mierzony wartością zgromadzonych aktywów w 2010 r. miały fundusze inwestycyjne. Na koniec 2010 r. wartość zgromadzonych oszczędności emerytalnych w tych instytucjach wynosiła 2 915 mln złotych, co stanowiło blisko połowę całkowitej kwoty środków zgromadzonych w PPE. Analizując udział aktywów poszczególnych form PPE w latach 2005-2010, widoczny jest stały wzrost udziału aktywów PPE w formie umowy z funduszem inwestycyjnym w globalnej wartości aktywów PPE oraz tendencja spadkowa w udziale aktywów pracowniczych funduszy emerytalnych w rynku PPE.

Najwyższy wzrost aktywów odnotowano w PPE z funduszem inwestycyjnym – o 30,6%.

Blisko połowa środków zgromadzonych w PPE zarządzana jest przez fundusze inwestycyjne.

8. PRZEPŁYW ŚRODKÓW NA RACHUNKACH UCZESTNIKÓW PPE W 2010 R.

1) wpływ środków z PPE:

- w 2010 r. z PPE dokonano wypłat na łączną kwotę 110,4 mln zł, tj. o 2,2 mln zł mniej niż w 2009 r. Wypłaty te dotyczyły około 6,4 tys. uczestników PPE (w 2009 r. wypłaty dokonało 8,7 tys. uczestników). Przeciętna wartość wypłaty w 2010 r. wyniosła 17,3 tys. zł (w 2008 r. 12,9 tys. zł),
- w omawianym okresie blisko 10 tys. uczestników dokonało wypłat transferowych środków zgromadzonych w PPE, na łączną kwotę 148,6 mln zł, z czego blisko $\frac{3}{4}$ wypłat stanowiły wypłaty transferowe na IKE. Kwota środków będących przedmiotem wypłat transferowych w 2010 r. była wyższa o 63,4 mln zł w porównaniu do 2009 r.

2) wpływ nowych środków do PPE:

- wpływy z tytułu składek podstawowych wyniosły w 2010 r. 948,3 mln zł, co oznacza, że na PPE pracodawcy wpłacili o 8,8% więcej środków niż w roku poprzednim,
- wpływy z tytułu składek dodatkowych wyniosły 26,3 mln zł, co oznacza, że uczestnicy PPE zasilili swoje rachunki kwotą o 7,6% wyższą niż w roku poprzednim,

3) wpływy netto, czyli wpływy nowych środków pomniejszone o wypływy kwot z PPE, wyniosły dla rynku PPE 744,5 mln zł, tj. o blisko 34 mln zł więcej niż w 2009 r., natomiast w poszczególnych formach PPE odnotowano następujący wpływ netto:

- w funduszach inwestycyjnych 422,8 mln zł,

- w zakładach ubezpieczeń 247,0 mln zł,
- w pracowniczych funduszach emerytalnych 74,7 mln zł.

9. KONKLUZJE

Analizując dane kształtujące obraz pracowniczych programów emerytalnych w 2010 r. należy przede wszystkim zwrócić uwagę na odwrócenie się większości negatywnych zjawisk i trendów, jakie miały miejsce na rynku PPE począwszy od 2008 r. Należały do nich przede wszystkim: spadek wartości aktywów zgromadzonych w PPE, wzrost liczby likwidowanych programów, zwiększenie częstotliwości korzystania przez pracodawców z instytucji zawieszenia na określony okres odprowadzania składek podstawowych. W 2010 r. odnotowano 26-procentowy wzrost wartości aktywów zgromadzonych w pracowniczych programach emerytalnych w stosunku do 2009 r., liczba programów wykreślonych z rejestru spadła o połowę (32 wykreślenia w 2009 r., 15 wykreśleń w 2010 r.), natomiast liczba decyzji o wpisie porozumień o zawieszeniu naliczania i odprowadzania składek podstawowych zmalała z 29 w 2009 r. do 4 w 2010 r.

Pomimo wskazanych powyżej pozytywnych tendencji zaistniałych na rynku PPE w 2010 r., za niepokojące zjawisko należy uznać obserwowane w ostatnich latach systematyczne obniżanie się liczby programów zakładanych w danym roku. W 2010 r. zarejestrowano jedynie 29 pracowniczych programów emerytalnych, co jest najniższym wskaźnikiem w ostatnich 10 latach (dla porównania: w 2006 r. zarejestrowano 96 PPE, w 2007 r. - 62, w 2008 r. - 77, zaś w 2009 r. - 49). Dodatkowo, coraz częściej występuje zjawisko przesunięć środków zgromadzonych w programach pomiędzy instytucjami finansowymi, dokonywane poprzez zmianę formy programu albo zmianę instytucji zarządzającej w obrębie jednej formy. Powyższe także może świadczyć, iż w ocenie instytucji finansowych potencjał wzrostowy rynku oraz możliwości pozyskania nowych klientów obniżyły się i obecnie aktywność należy skoncentrować na podmiotach posiadających już PPE.

Kolejną, wartą podkreślenia tendencją jest nierównomierny rozwój poszczególnych form, w jakich programy mogą być realizowane, widoczny zarówno przy wyborze formy nowozakładanego programu, jak też w zróżnicowanym tempie przyrostu w 2010 r. liczby uczestników czy wartości aktywów w poszczególnych formach. Wystąpienie stosunkowo korzystnych zjawisk, na które wskazano powyżej, dotyczy przede wszystkim programów prowadzonych przez fundusze inwestycyjne, w których w 2010 r. odnotowano wyraźną w stosunku do 2009 r. poprawę większości analizowanych wskaźników. W 2010 r. zostało zarejestrowanych 21 nowych programów w formie umowy z funduszem inwestycyjnym, wobec 8 w dwu pozostałych formach. Liczba uczestników programów prowadzonych w tej formie wzrosła o 11 tys. osób, podczas gdy w PPE z zakładem ubezpieczeń oraz z pracowniczym funduszem emerytalnym nastąpił spadek liczby uczestników w stosunku do 2009 r. Odnotowany w 2010 r. wzrost wartości aktywów zgromadzonych w PPE o 1,2 mld zł, w blisko 60% został wygenerowany przez programy, w których składki są odprowadzane do funduszy inwestycyjnych. Zatem obserwowane na rynku PPE w 2010 r. spowolnienie rozwoju dotyczy w większym stopniu programów prowadzonych w formie ubezpieczeniowej oraz w formie pracowniczego funduszu emerytalnego, aniżeli programów zarządzanych przez fundusze inwestycyjne.

Opisana powyżej sytuacja wymaga dalszych obserwacji oraz zdiagnozowania, czy jest to przejściowa stagnacja, będąca w dalszym ciągu pochodną dekoniunktury gospodarczej, czy też spadek zainteresowania zakładaniem pracowniczych programów emerytalnych wynika z przyczyn systemowych, takich jak przykładowo: brak dostatecznych bodźców do tworzenia PPE, niskiej skłonności do oszczędzania na cele emerytalne, czy też niedostatecznych możliwości finansowych polskich przedsiębiorstw.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura PPE według liczby programów w poszczególnych formach.....	6
Wykres 2. Struktura PPE według liczby uczestników w poszczególnych formach.....	7
Wykres 3. Struktura PPE według wartości aktywów w poszczególnych formach	7
Wykres 4: Rozwój PPE – liczba programów oraz liczba uczestników PPE w latach 1999-2010	9
Wykres 5: Struktura PPE utworzonych w 2009 r. i 2010 r. według sposobu określenia składki podstawowej	11
Wykres 6: Łączna suma składek odprowadzonych do PPE w danym roku w latach 2005-2010.....	12
Wykres 7: Struktura wypłat transferowych w 2010 r. w poszczególnych formach PPE.....	15
Wykres 8: Aktywa PPE zgromadzone w poszczególnych instytucjach finansowych w latach 2005-2010	16

SPIS TABEL

Tabela 1. Wybrane dane dot. rynku PPE w latach 2001-2010	6
Tabela 2: Udział pracodawców w rynku PPE w podziale na województwa	8
Tabela 3: Udział pracodawców w rynku PPE w podziale na formę prawną	8
Tabela 4: Liczba uczestników czynnych i biernych w PPE (w tys.)	9
Tabela 5: Struktura rynku PPE według wielkości programów	10
Tabela 6: Wysokość składki podstawowej określona w umowie zakładowej	11
Tabela 7: Wysokość średniej rocznej składki podstawowej i dodatkowej na uczestnika (w zł).....	13
Tabela 8: Wysokość wypłat oraz średnia wartość wypłaty przypadająca na 1 uczestnika.....	14
Tabela 9: Wartość wypłat transferowych do PPE prowadzonego przez innego pracodawcę	15
Tabela 10: Wypłaty transferowe na IKE.....	15

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: UKNF@UKNF.gov.pl

www.UKNF.gov.pl